

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamina Seu Scita Variæ Doctrinæ, Politicæ, Moralis,
Stoicæ, Christianæ, & Spiritualis**

Nieremberg, Juan Eusebio

Paderbornæ, 1711

Decas III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50306)

solum, quod licet, DEI & boni. Si quod affectus suadet; præberet fortuna, brevi Universum ruina involveret. Stabit potestas subinde errando: semper peccando nunquam subsistet.

DECAS III.

21. Honestas virtus est maximè Regia: in illo plùs habet fulgoris, ac in alio quolibet. Cùm enim omnium oculi tendant in actiones illius, necesse est eas alienas esse ab omni eo, quod in plebe vel excusari potest, vel faciliùs condonari. Nôrint Principes ipsam Majestatem sibi damnosam, aliis scandalosam esse, nisi honestate firmetur. Cùm enim non sit, qui potestati resistat, agitur impunè, quod voluntas elegerit, non quod honestas statuerit.

22. Habet & potestas servitutem suam. Regi enim non æquè licet agere, quod cæteris. Aptè Seneca scribens Potenti cuiquam: *Multa tibi non licent, que humillimis, & in angulo jacentibus. Magna servitus est magna fortuna. Non licet tibi quidquam arbitrio tuo facere. Audienda sunt tot hominum millia, tot disponendi Libelli, tantus rerum ex orbe*

orbe toto accurrentium congestus. Mille occupationibus subest, qui imperat.

23. Quæ major gloria in Principe, quam cum possit, quod ipse vult, patiatur quod alter cupit; clemens ad injurias proprias, justus ad alienas? Parum quippe est ex alieno liberalem esse, nisi & de proprio addas. Sortis, & Majestatis sublimitas exigunt animum sublimem. Sublimis animus novit ignoscere, sive vit dissimulare, se præbere affabilem, odium reprimere, refrænare appetitum. Et hoc est verum animi robur, cui à temeritate non sit periculum.

24. Animus Principis legitur in Speculo clementiæ. Per eam manifestat se, quis sit, & confirmat esse, quod est. Manifestat se esse Principem, dum mitigat rigorem legis mortuæ, Lex ipse viva. Confirmat esse, quod est, dum animos subditorum conciliat sibi, ipsamque dominationem amabilem reddit. Duobus præcipue Rex intendat, oportet: delinquentibus, & Reipublicæ. Si delinquens Publico officiat erit clementia respectu hujus in illum rigore uti. Quod si delicti qualitas, aut

delinquentis persona locum præbeant poenæ mitigandæ, erit clementia respectu Principis rigore non uti.

25. Cùm vita subditi descripta sit in vultu Regis, omnis indè exulet iracundiæ motus, verissimum temulentiaë simulacrum. Animus ei semper innubis sit; nulla peregrina specie aut impressione obfuscat, quem non valeant etiam inopinatissimi eventus conturbare. Nihil inconvenientius emendaturo peccantes, ac irasci. Turpe est culpâ suâ emendare alienas. Errores subditorum non sunt corrigendi à Principe cum dispendio authoritatis. Argant hoc Ministri Justitiæ, quorum munus est corripere delinquentes.

26. Non habeant Reges, quod in illis condonetur: ipsi autem condonent quàm plurima aliis. Tam probrosa illis sunt reorum supplicia, quàm Medicis ægrotantium funera. Seu defectus sit experientiaë seu casus, neutrum laudabile est. Parùm differt assiduis belli injuriis premi, ac sub crudeli Principe mereri. Supplicia adhibenda sunt non in sensum dolorémque nocentium, sed in exemplum aliorum.

Pari

Pari ratione condonandæ sunt poenæ, non quia sic libet, sed ut rei emendentur, clementia Principis incutit bonis peccandi horrorem; neque minor ars est, mansuetudine delicta corrigere, quàm severitate.

27. Poenæ infliguntur, non quia peccatum fuit, sed nè peccetur deinceps. Præterita emendari non possunt, at futura præveniri. Proficit multis, ut vivant bene, si moriatur unus, quia vixerat malè. Injuria est bonis, si indulgeatur perversis. Æger inordinatus facit Medicum severum. Idem crudelitatis genus est, condonare omnibus, ac condonare nulli. Imperare non munus est duntaxat, sed & ars constans habitu proprio. Igitur administrare justitiam ars est, artis opus pax communis, & felicitas omnium.

28. Condemnat se ipsum, qui indulget facinoroso. Punitio delictorum mater est quietis; indè illa Reipublicæ nascitur, indè alitur, & sustentatur. Principis est satagere, nè vitia impunè vigeant. Hoc agget, si sustinuerit authoritatem Judicum, non revocando, facilè, aut immutando,

quod justè statuerint. Hac ratione sceleratos continebit metus supplicii, sed & auditus præcludetur appellandi ad Principem, & statutam pœnam evertendi. Justitia accelerata proxima est injustitiæ, præcipitata crimini.

29. Nunquam Princeps per seipsum supplicia irroget; sed neque, dum irrogantur, præsens sit. Amari illum magis, quàm timeri, ratio utilissima est Reipublicæ conservandæ. Nequit enim amare quispiam, nisi metuat offendi, quem amat; timens autem potest non amare, quem timet. Quin videris plerumque metum odio conjungi, & quos metuimus, odisse. Magis proinde convenit Principem amari ab omnibus, odio haberi à nullo. Plurimum quoque proderit præmiorum distributionem reservare sibi, puniendi rationem committere Ministris: quatenus præmiati colant ipsum uti Benefactorem, condemnati non oderint uti judicem.

30. Auris altera semper servanda est accusato; & expectanda veritas quam solet mora detegere. Pœna dilata adimpleri potest,

ele. potest, semel illata nequit revocari. Con-
& a- nivendum quandoque. Præstat decipi,
nci- quàm diffidere. Gloriosum est Principi
Ju- condonare suis, & quasi ignorare, quod,
iæ, si scisset, dissimulandum non erat.

DECAS IV.

um 31. Damnosius malum est seditio, quàm
ro- bellum. Illud principio sui est medicabile;
gis, dum proficit, mortale: sed & cùm decli-
ou- nat, perniciosum. Ex complicibus casti-
re gandi pauci, sed acerrimè; cæteri clemen-
a- tia obstringendi. Nulli omnino parcere
na- periculosum est. Tantùm perdis, quan-
le- tùm sævieris. Verùm aliud est seditio, a-
& liud querela. Hanc præstat negligere, illi
de tempestivè occurrere.

s, 32. Plus timeat Princeps opera sua, ac
ne hostes alienos. Non vereatur mala susti-
e- nere, sed facere: ex his enim illa nascun-
t- tur. Hæc est differentia Regis & Tyranni.
nt Rex timet subditis, Tyrannus subditos.
ti Ille metuit, nè quid mali eveniat suis, iste
ft nè quid sibi à suis. Status Principis duo-
o- bus conservantur, autoritate & amore;
ri autoritas verò metu, & admiratione.
t, Ipsa gubernandi ratio conciliat stupo-
rem